

Forfatter: Brandes, Edvard

Titel: Udrag fra Holberg og hans Scene

Citation: Brandes, Edvard: "Holberg og hans Scene", i Brandes, Edvard: *Holberg og hans Scene*, Gyldendal, 1898, s. 121. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandesed_03-shoot-idm140324074757968/facsimile.pdf (tilgået 06. maj 2024)

Anvendt udgave: Holberg og hans Scene

under ti Aar udespærres, naar dog Repertoiret — ved Operaer, Udstyrsstykker, Balletter, Vaudeviller og Farcer — afgiver en saa fortrinlig Underholdning for de Smaa? Det er jo Barbari. Nu stryges endogsaa de uartige Ord af Holberg, og Pigeinstitutterne kan da trygt sende deres Elever i Teatret. En Scene, hvor intet nævnes med sit rette Navn, turde stik imod Holbergs Ønske blive den danske Skueplads.

Forsaavidt bærer man sig rigtigt ad, naar man udvisker hans Personlighed af *Det lykkelige Skibbrud*, idet man overgiver Rollen til Hr. Jerndorff. Man kan iøvrigt mene, hvad man vil, om denne Skuespillers Begavelse, enhver vil indrømme, at han ikke ævner at fremstille Avtoritet, Mandsvilje, uforfærdet Styrke, hvilke Egenskaber den alvorlige Satyricus bør besidde, jo mere Tilskuerne er vante til at opfatte Philemon som den inkarnerede Holberg. Skuespilleren maa ved sin blotte Optræden imponere, da han skal udgøre Stykkets Midtpunkt. Hr. Jerndorff fører sig med en Art balletmæssig Anstand og en Strømpeskaftholdning, som især blev iøjnefaldende overfor Hr. Mantzius' fortrinlige Rosiflengiuskikkelse. Naar denne saa genialt gjorde Rosiflengius skarp som en Ragekniv, burde Philemons Repliker falde tunge som Kølleslag.

Uden Tvivl burde Rollen gives til Hr. Emil Poulsen, som iøvrigt ikke magtede den, da Styk-

ket indviede det nye kgl. Teater for 14 Aar siden, men som siden da vandt sin overordentlige Avtoritet over Publikum. Hvorledes Philemon spilledes i ældre Tider, véd man selvfølgelig lidet om. Tre Uger før Holbergs Død opførtes *Det lykkelige Skibbrud* første Gang. I forrige Aarhundrede spillede Rose og Preisler Philemon, men efter Rahbeks Udtalelser (fra 1817) var ingen af dem betydende. Af Rahbeks *Holberg som Lystspil digter* kan man slutte, at ingen endnu til hans Tid var falden paa at give Philemon med Holbergs Maske.

Han vilde ellers nævnt dette. 1841 fik Holst Rollen, og 1862, kort før sin Død, vandrede Michael Wiehe som den livagtige Holberg ind paa Scenen. Enkelte vil mindes den store Værdighed, hvormed han fremtraadte, særlig hans dybe og rolige Blik. I Retsscenen viste han ved sit stumme Spil Philemons digteriske Interesse for de naragtige Typer, der anklagede ham: hans Øjne fraveg dem ikke, han fotograferede dem i sin Sjæl, og alt andet forsvandt for ham. Interessant nok priser Rahbek Rose for »den naturlige Maade, hvorpaa han over alle sine urimelige Anklagere entrettede med Jeronimus«. Hr. Jerndorff derimod konverserer Leonora. Tre Spillemaader karakteriseres gennem dette Træk.

Overfor Philemon staar Rosiflengius som det onde Princip, og saa forbitret spottede Holberg